

Nederlands Hippisch Kenniscentrum

Leerprocessen bij paarden

Luuk Teunissen

Student Hogeschool HAS Den Bosch

Iedereen probeert zijn paard diverse dingen aan te leren. Of dit nu is om aan een halstertouw te lopen, springen, mennen of dressuur, er wordt getracht het paard zo veel mogelijk te leren. Maar hoe leert een paard eigenlijk?

Het is belangrijk om te weten hoe een paard leert, dit kan namelijk een positief effect leveren op een trainingstraject van een paard. Een paard leert op wat andere wijze dan een mens. Daarom is het van belang bewust te zijn van welke leerprocessen wel en niet werken bij paarden. Een mens is in staat om door middel van inzicht te leren, een paard kan alleen leren op basis van cognitieve processen. Cognitie is een proces waarmee kennis wordt verkregen over waarnemingen en ideeën. Paarden leren door gewenning, observeren, inprenten en klassiek en operant conditioneren, alle leerprocessen zijn omkeerbaar op inprenting na. Het conditioneren is zo uitgebreid, dat hier in een ander artikel op in wordt gegaan. **(CONDITIONEREN)**

Gewenning

Gewenning is een van de simpelste manieren van leren. Door herhaaldelijk dezelfde prikkel te geven associeert het paard het noch met een negatief noch met een positief effect. De intensiteit van de reactie van het paard vermindert hierdoor. Dit is een zinvol leerproces want het voorkomt dat het paard een angstreactie vertoont op een onschuldige omgevingsstimulus. Het herhaaldelijk voorkomen van een bepaalde stimulus resulteert in een zwakkere reactie na verloop van tijd of gewenning. Het paard leert dat de prikkel niet belangrijk is. Een

Bron: Budmiok.: contact met roofdier door middel van gewenning

voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld het voorbijrijden van een trein. Wanneer een paard in een veld langs een drukke spoorlijn staat kan het in eerste instantie angstig reageren bij het voorbij rijden van een trein. Totdat na verloop van tijd gewenning op treedt en de trein niet meer gerelateerd wordt aan iets waarvoor het bang moet zijn. Gewenning kan op verschillende manieren worden toegepast. Nog een voorbeeld is wanneer een paard angstig in het verkeer is kan het paard in een wei dichtbij een drukke weg geplaatst worden, samen met paarden die wel verkeersmak zijn. De paarden die verkeersmak zijn, zullen geen reacties vertonen bij het voorbijrijden van druk verkeer. De verkeersmakke paarden blijven ontspannen bij voortrazend verkeer, wat een kalmerend effect kan hebben op het angstige paard. Een belangrijke regel bij gewenning is dat het altijd omkeerbaar is. Door bijvoorbeeld een slechte ervaring in het verkeer kan het voorheen angstige paard opnieuw angstig

landbouw, natuur en voedselkwaliteit

Koepel Fokkerij

Provincie Noord-Brabant

LTO Nederland

5-STERREN REGIO

fnho

AGRO & CO
BRABANT

KNHS

ZLTO

DE NEDERLANDSE
EQUUSRIJDE
EN WEDERLIJKE
SPORT

NEDERLANDS
SHETLAND PONY STAMBOORD

worden. Ook gebrek aan herhaling kan het oude gedrag weer oproepen. Als dezelfde prikkel in een andere context optreedt kan het angstgedrag zich in alle hevigheid weer vertonen.

Observeren

Bij het leren door observeren worden gedragspatronen van andere paarden gekopieerd. Duidelijke voorbeelden zijn het leren eten van gras en drinken van water bij een veulen door het kijken naar de moeder merrie. Het voorbeeld van het leren van het eten van hooi of drinken van water leert het paard door middel van observeren. Het paard heeft dit voorheen nog nooit heeft gedronken of gegeten en leert dit door te kijken naar andere paarden. Dit maakt het van groot belang dat een veulen op groeit bij andere paarden en niet alleen. Observeren kan ook gebruikt worden in de training van paarden. Door het gebruik van een paard dat bekend is met een situatie kan een onervaren paard leren. Bij het leren door middel van observeren vormt zich een nieuw gedragspatroon.

Bron: Tweezame fietsers: Merrie met veulen

Inprenten

Inprenten is de enige manier van leren die normaal gesproken onomkeerbaar is. Het inprenten vindt plaats tijdens een soortspecifieke tijdsperiode (gevoelige en beslissende periode). Dit gebeurt door het pas geboren veulen bloot te stellen aan verschillende prikkels. Een voorbeeld van inprenten is object inprenten. Bij de object inprenting leert het veulen bijvoorbeeld zijn moeder te herkennen en zijn soortgenoten. Dit is cruciaal aangezien het veulen in het eerste stadium niet weet wie wie is. Problemen bij inprenting komen voor wanneer het veulen tijdens deze cruciale periode wordt gescheiden van de moeder en het veulen meer gefixeerd raakt op een ander object zoals een mens. Deze gevoelige inprentingperiode duurt van een half uur tot twee dagen na de geboorte.

BRONNEN

Marsden, D. (2005). How horses learn, wich training methods work and why.

McGreevy, P. (2004). Equine behavior, a guide for veterinarians and equine scientists.

Mills, D. Nankervis, K. (1999). Equine behaviour: principles & practice.

Zeitler-Fecht M.H. (2004). Horse behaviour explained: origins threatment and prevention of problems.

Foto materiaal

Budmiok M. (2008). Geraadpleegd op 23-04-2010

<http://blog.seniorennet.be/dierenopvoedster/archief.php?ID=181666>

Tweezame fietsers. (2008). Merrie en veulen. Geraadpleegd op 23-04-2010

pedaling.wordpress.com/page/4/

www.nhk.nl

landbouw, natuur en voedselkwaliteit

Koepel Fokkerij

Provincie Noord-Brabant

LTO Nederland

5-STERREN REGIO

